

2023Z18064

Vragen van het lid **Van der Lee** (GroenLinks) aan de Minister van Financiën over *het nalaten om juridische vervolgstappen tegen KLM te ondernemen* (ingezonden 23 oktober 2023).

Vraag 1

Wat is de reden dat u de staatsagent niet van te voren op de hoogte heeft gesteld van de inhoud van uw brief (2023Z17434) om niet tot juridische stappen tegen KLM over te gaan?

Vraag 2

Kunt u zich voorstellen dat veel ondernemers, die met de stok achter de deur gedwongen worden voorwaarden voor coronasteun na te leven, met stijgende verbazing kijken naar hoe u KLM met gebrekkige naleving laat weggomen?

Vraag 3

Heeft u enige indicatie dat de Europese Commissie opnieuw naar de goedkeuring van de aan KLM verleende steun zal kijken, omdat voorwaarden niet zijn nageleefd, of dat andere partijen bereid zijn nu alsnog tegen deze goedkeuring te procederen?

Vraag 4

Waarom neemt u in uw brief de analyse over dat KLM slechts in een deel van 2023 niet aan de vereiste kostenreductie voldeed, terwijl dit ook in 2021 en 2022 al het geval was?

Vraag 5

Waarom schrijft u dat het Framework Agreement «een inzet» van KLM vroeg om belastingontwijking te beëindigen, terwijl werd geëist dat facilitering van belastingontwijking beëindigd werd?

Vraag 6

Waarom stelt u dat pas medio 2022 bleek dat voorwaarden niet gehandhaafd werden, terwijl de staatsagent dit al in januari 2022 aankaatte?

Vraag 7

Waarom stelt u dat pas in 2023 bleek dat er geen verbetering in de naleving zou komen, terwijl al in het voorjaar van 2022 werd geconcludeerd dat zonder verdere maatregelen de naleving gebrekkig zou zijn?

Vraag 8

Overweegt u het functioneren van de commissarissen van KLM in beschouwing te nemen, gegeven de structurele schending van voorwaarden?

Vraag 9

Op welke manier is overwogen de aan KLM verleende NOW loonsubsidie in te zetten als stok achter de deur om handhaving te borgen?

Vraag 10

Waarom kiest u ervoor de analyses van de externe adviseurs niet openbaar te maken nu de procespositie van de staat met het versturen van de brief van 13 oktober 2023 reeds bekend is?

Vraag 11

Bent u bereid deze analyses alsnog openbaar te maken? Zo nee, waarom niet?

Vraag 12

Bent u bereid het Framework Agreement openbaar te maken (zo nodig met het weglakken van bedrijfsgevoelige informatie)?

Vraag 13

Klopt het dat het herstructureringsplan formeel verbonden is aan het Framework Agreement? Klopt het dat de daarin genoemde zaken onderdeel zijn van de voorwaarden?

Vraag 14

Hoe kan het dat het procederen door de staat tegen schending van voorwaarden uit het herstructureringsplan juridisch waarschijnlijk niet succesvol zou zijn?

Vraag 15

Waarom denkt u dat KLM met succes verweer zal kunnen maken tegen het niet naleven van voorwaarden op basis van externe omstandigheden als arbeidsmarktkrapte en inflatie, terwijl hier in de toepassing van voorwaarden reeds rekening mee gehouden wordt? Waarom noemt u dat laatste niet?

Vraag 16

Hoe kan het dat een structurele kostenreductie alleen in de vorm van een tijdelijke kostenreductie handhaafbaar zou zijn? De bepalingen uit het herstructureringsplan zijn toch in het geheel voorwaardelijk voor steun?

Vraag 17

Deelt u de analyse van de staatsagent dat de jaarrekening van KLM in de uitwerking misleidend is? Zo ja, waarom onderschrijft u dan de lezing van de landsadvocaat dat niet vaststaat dat deze misleidend is?

Vraag 18

Heeft u gesprekken gevoerd met andere aandeelhouders van KLM over het afdwingen van handhaving van voorwaarden, of eventuele juridische stappen?

Vraag 19

Klopt het dat de bijzondere regeling voor belastinguitstel voor KLM een clause bevat, die het intrekken van uitstel onder bepaalde voorwaarden mogelijk maakt?

Vraag 20

Vindt u dat het belang van de staat zich tegen verder belastinguitstel van KLM verzet? Zo nee, waarom niet?

Vraag 21

Waarom wordt het opschorten van uitstel van belasting niet als optie in de brief genoemd, terwijl de hierboven genoemde clausule daartoe de mogelijkheid biedt?

Vraag 22

Hoe kan het dat de mogelijkheid is vervallen om een beroep te doen op de naleving van de aanvullende voorwaarden?

Vraag 23

Waarom ontbreekt het aan voldoende belang voor de staat om in beroep te gaan tegen de schending van de voorwaarden?

Vraag 24

Is handhaving van het steunpakket aan KLM mogelijk? Zo ja, hoe precies?

Vraag 25

Hoe kunt u beweren dat een verklaring voor recht niet van voldoende belang is, als dit aan KLM, de overheid, en de samenleving een belangrijk signaal afgeeft dat aan het belang voorwaarden na te leven niet getornd wordt?

Vraag 26

Is het mogelijk alsnog een proces te starten om tot een verklaring voor recht over naleving van de voorwaarden te komen?

Vraag 27

Bent u bereid een onafhankelijke review uit te voeren op de twee juridische adviezen door een juridische expert c.q. derde partij die niet al op enige wijze betrokken is geweest bij de totstandkoming van het steunpakket of de staat zou moeten vertegenwoordigen in een proces tegen KLM?

Vraag 28

Hoe verhoudt de aangekondigde kostenbesparing van 700 miljoen euro zich tot de omvang van de kostenbesparing zoals uiteengezet in het herstructureringsplan?

Vraag 29

Vindt u dat de staat reputatieschade heeft opgelopen doordat het schenden van voorwaarden door KLM over een langere periode, tot aan het einde van het steunpakket, heeft kunnen voortduren?

Vraag 30

Hoe kan het zijn dat u enerzijds erkent dat het niet nakomen van afspraken afbreuk doet aan de maatschappelijke positie van KLM en het draagvlak voor overheidssteun aan individuele bedrijven, en anderzijds tegelijkertijd de analyse onderschrijft dat *ergeen* belang is bij inzet van handhavingsinstrumenten?

Vraag 31

Hoe gaat u uitvoering geven aan motie 28 165, nr. 404?¹

Vraag 32

Waarom is de evaluatie van het steunpakket met een half jaar vertraagd?

Vraag 33

Snapt u dat er een grote zorg leeft over de precedentwerking van het niet naleven van steunpakketten voor grote individuele bedrijven voor toekomstige gevallen?

---

¹ Motie van het lid Romke de Jong over afkeuring uitspreken over het bestuur van KLM vanwege het niet-naleven van de aan de steun verbonden voorwaarden.